

Nr 33.

Ankom till riksdagens kansli den 27 maj 1943 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående rätt för fattig, å sanatorium vårdad lungsjuk att för personligt bruk uppbära del av sjukpension, m. m.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 76, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Jonsson* i Alsen hemställt, att »riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om en förutsättningslös utredning huruvida och på vilket sätt åtgärder höra vidtagas för att tillförsäkra lungsjuk, som har sanatorievård, vilken betalas av fattigvården, rätt att för personligt bruk uppbära del av sjukpension samt om möjlighet finnes att tillförsäkra mindre bemedlade lungsjuka, som utskrivits från sanatorium, ersättning för resor och kostnadsfri läkare vid gasbehandling.»

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för detta yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver begärt yttrande av pensionsstyrelsen och medicinalstyrelsen, varjämte utskottet berett svenska landstingsförbundet, svenska landskommunernas förbund och de lungsjukas riksförbund tillfälle att yttra sig i anledning av motionen. De till utskottet inkomna yttrandena finnas såsom bilagor fogade vid detta utlåtande.

I *lagen den 28 juni 1935 om folkpensionering* stadgas i 11 § andra stycket, att fattigvårdssamhälle äger för tid, under vilken pensionstagare är intagen å fattigvårdssamhället tillhörig anstalt eller mot avgift, som av samhället erlägges, åtnjuter vård eller försörjning å annan anstalt, uppbära honom tillkommande pension eller understöd samt därav tillgodogöra sig, i förra fallet kostnaderna för vården eller försörjningen och i senare fallet utgiven dagavgift och annan vårdkostnad. Storleken av det belopp, som fattigvårdssamhälle sålunda äger tillgodogöra sig, skall bestämmas i enlighet med de grunder, som stadgas i 51 § i *lagen den 14 juni 1918 om fattigvården*. Enligt sistnämnda lagrum gäller beträffande fattigvårdssamhällets inbördes ersättningsskyldighet, att ersättning för lämnad vård skall utgå med det belopp, vartill kostnaden därför skäligen kan uppskattas.

Därest fattig för vård intagits å anstalt för tuberkulösa eller för vanföra, vilken åtnjuter statsbidrag, kan fattigvårdssamhället enligt 41 § 1 mom. fat-

tigvårdslagen utfå gottgörelse för utgiven dagavgift och annan vårdkostnad av det landsting, inom vars område fattigvårdssamhället är beläget. Detsamma gäller bland annat i fall, då fattig för vård intagits å länslasarett eller av landsting underhållen sjukstuga eller annan med länslasarett likställd sjukvårdsinrättning.

Enligt 62 § fattigvårdslagen äger fattigvårdsstyrelse, med vissa undantag, att av den, som åtnjuter fattigvård, uttaga ersättning därför, i den mån styrelsen icke finner skäl till eftergift. Har någon mottagits till stadigvarande försörjning, äger fattigvårdsstyrelsen omhändertaga egendom, som vid mottagandet tillhör understödstagaren eller, medan han åtnjuter försörjning, tillfaller honom, samt därav bereda sig ersättning för fattigvård, som lämnas honom.

Vid 1936 års riksdag hemställde herr Karlsson i Grängesberg m. fl. i en inom andra kammaren väckt motion, nr 6, att riksdagen måtte besluta ett tillägg till 62 § fattigvårdslagen av innehåll, att av pension, som fattigvårdssamhälle enligt lag ägde uppbära för å kommunal anstalt intagen person, ett belopp av tio kronor per månad skulle av fattigvårdsstyrelsen utbetalas till pensionsstagaren.

Andra lagutskottet, som behandlade motionen, yttrade i sitt av riksdagen godkända utlåtande, nr 15, i anledning av motionen, att utskottet ansåge det vara önskvärt, att de personer, som intagits å kommunernas fattigvårdsanstalter, med regelbundna mellanrum erhöles mindre kontanta belopp, över vilka de själva fritt finge förfoga. I de allra flesta kommuner erhöles emellertid enligt vad utskottet inhämtat vårdtagare å fattigvårdsanstalter regelbundet sådan kontant tilldelning. Svenska fattigvårds- och barnvårdsförbundet arbetade alltjämt för att denna ordning måtte införas i alla kommuner och enligt vad för utskottet upplysts hyste jämväl statens inspektör för fattigvård och barnvård intresse för förevarande spörsmål. Det torde sålunda finnas anledning antaga, att strävandena på detta område skulle fortsätta och på frivillighetens väg i allt vidare utsträckning medföra verkan. Utskottet ansåge sig därför icke böra tillstyrka vare sig att riksdagen skrede till lagstiftning rörande förevarande spörsmål eller att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhölle om ytterligare utredning i ämnet, samt hemställde därför att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Vid 1938 års riksdag hemställde herrar Åkerström och Bäckström i en inom andra kammaren väckt motion, nr 78, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning och förslag i vad mån viss del av folkpension måtte undantagas åt pensionstagare, som vårdades å ålderdomshem eller sjukhus av olika slag, för bestridande av personliga utgifter.

Andra lagutskottet yttrade i sitt utlåtande, nr 7, över motionen:

Utskottet har vid 1936 års riksdag i anledning av en då väckt motion, som i väsentliga hänseenden överensstämmer med nu ifrågakvarande motion, uttalat

önskvärdheten av att de personer, som intagits å kommunernas fattigvårdsanstalter, med regelbundna mellanrum erhålla mindre kontanta belopp, över vilka de själva få fritt förfoga. Utskottet, som erinrade om vissa vidtagna åtgärder med syfte att nå en sådan ordning, uttalade den förmodan, att strävandena på detta område skulle fortsätta och i allt vidare utsträckning leda till resultat.

I anledning av den nu förevarande motionen vill utskottet framhålla, att det i motionen berörda spörsmålet otvivelaktigt är förtjänt av statsmakternas uppmärksamhet. Enligt utskottets uppfattning tala starka skäl för att pensionstagare, vilka äro intagna å fattigvårdssamhälle tillhörig anstalt eller på samhällets bekostnad åtnjuta vård eller försörjning å annan anstalt, i allmänhet få behålla en del av sin pension. Detta spörsmål sammanhänger givetvis intimt med frågan om återbetalningsskyldighet för erhållen fattigvård. Såsom utskottet i sin redogörelse ovan erinrat har emellertid å en särskild kommitté uppdragits, bl. a., att verkställa en revision av fattigvårdslagen. I direktiven för denna utredning har direkt uttalats, att frågan om återbetalningsskyldigheten bör bliva föremål för omprövning. Med hänsyn härtill och då det i motionen berörda spörsmålet torde komma att tilldraga sig uppmärksamhet under de sakkunnigas arbete, har utskottet icke funnit tillräckliga skäl föreligga för riksdagen att för närvarande göra någon framställning till Kungl. Maj:t i ämnet.

På grund härav hemställde utskottet, att motionen icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd, vilken hemställan bifölls.

Den i sistnämnda utlåtande omnämnda kommittén är den av Kungl. Maj:t den 3 januari 1938 utsedda *socialvårdskommittén*, som enligt sina direktiv såsom huvuduppgifter har bl. a. revision av fattigvårdslagen och granskning av lagstiftningen rörande socialförsäkringen.

Beträffande frågan i vilken utsträckning bidrag från landstingen utgå till bestridande av de i motionen omförmälda sjukvårds- och resekostnader för tid efter utskrivning från sanatorium må hänvisas till svenska landstingsförbundets vid detta utlåtande fogade yttrande.

Enligt 11 § folkpensioneringslagen äger fattigvårdssamhälle för tid, under vilken pensionstagare är intagen å samhället tillhörig anstalt eller mot avgift, som av samhället erlägges, åtnjuta vård eller försörjning å annan anstalt, uppbära den folkpension, som tillkommer pensionstagaren, och därav tillgodogöra sig i förra fallet kostnaderna för vården eller försörjningen och i senare fallet utgiven dagavgift och annan vårdkostnad. Av detta lagrum framgår, att det i motionen berörda spörsmålet, huruvida fattiga folkpensionärer, som intagits å sanatorium, må erhålla rätt att för egna personliga utgifter förfoga över viss del av pensionen, äger motsvarande betydelse för övriga pensionärer, som omhändertagits på sätt i lagrummet avses. Utskottet har såsom framgår av vad ovan anförts år 1938 i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 7 i anledning av väckt motion om ändring av detta lagstadgande uttalat,

Utskottet.

att enligt utskottets mening starka skäl talade för att pensionstagare, som åtnjöte anstaltsvård genom fattigvårdens försorg, i allmänhet finge behålla en del av pensionen. Då förevarande fråga torde komma att tilldraga sig uppmärksamhet vid den översyn av socialvården, som uppdragits åt socialvårdskommittén, ansåg sig utskottet emellertid icke böra förorda i motionen gjord framställning om utredning i denna sak.

Utskottet är alltjämt av den uppfattningen, att folkpensionärer, varom i 11 § folkpensioneringslagen sägs, böra erhålla mindre, kontanta belopp, varöver de själva kunna förfoga. Med hänsyn till det av socialvårdskommittén bedrivna utredningsarbetet finner utskottet dock en framställning till Kungl. Maj:t i denna sak icke heller nu vara erforderlig.

Vad angår den i motionen behandlade frågan om rätt för mindre bemedlade lungsjuka, som utskrivits från sanatorium, till ersättning för rese- och läkar-kostnader i samband med kvävgasbehandling, är det uppenbart, att ifrågavarande kostnader stundom kunna bliva så höga för den sjuke, att han icke kan gälda dem med egna medel utan måste anlita fattigvården. Enligt utskottets mening förcligga starka skäl för att nämnda kostnader må kunna bestridas av allmänna medel i annan form än fattigvård. Utskottet anser, att det bör närmare undersökas, huruvida rätt till ersättning i förevarande hänsende bör tillkomma den lungsjuke. Utskottet tillstyrker alltså motionärens hemställan om utredning på denna punkt. Emellertid vill utskottet betona, att vid en rättslig reglering av föreliggande spörsmål tillbörlig hänsyn måste tagas till att det allmänna därigenom icke åsamkas alltför betydande utgifter.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen i anledning av förevarande motion måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om en förutsättningslös utredning, huruvida och i vad mån lungsjuka, som utskrivits från sanatorium, må erhålla rätt till ersättning för kostnader för kvävgasbehandling och i samband därmed uppkomna reskostnader samt om framläggande för riksdagen av det förslag, vartill utredningen kan föranleda; ävensom

B. att förevarande motion, i den mån den icke kan anses besvarad genom vad utskottet under A anført, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 27 maj 1943.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit
från första kammaren: herrar *Norman, Linder*, Wistrand, Löfvander, Olof Carlsson, Roos, Sundberg** och *Näsström**;
från andra kammaren: fröken *Hessलगren*, fröken *Andersson*, herrar *Pettersson* i Hällbacken*, *Hallagård, Cruse, Holm*, fru *Johansson* och herr *Larsson* i Östersund.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga A.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Genom remiss av Kungl. Maj:t den 12 februari 1943 har pensionsstyrelsen anbefallts att till utskottet avgiva yttrande över en av herr *Jonsson* i Alsen i andra kammaren väckt motion (nr 76) angående rätt för fattig, å sanatorium vårdad lungsjuk att för personligt bruk uppbära del av sjukpension, m. m. Med anledning härav får styrelsen anföra följande.

Pensionsstyrelsen anser sig böra närmare ingå endast på den del av motionen, som torde avse en begäran om utredning, huruvida och på vilket sätt åtgärder böra vidtagas för att tillförsäkra innehavare av folkpension (invalidunderstöd), vilken åtnjuter sanatorievård mot avgift, som erlägges av fattigvårdssamhälle, rätt att för personligt bruk uppbära del av pensionen.

Motionären framhåller, att fattigvårdsstyrelser, som bekosta lungsjuka pensionstagares vård å sanatorium, i många kommuner behålla vårdtagarens hela sjukpension, varigenom den sjuke står fullständigt utblottad, när det gäller egna personliga behov. För att »förhindra att kommuner på detta sätt lägga beslag på hela sjukpensionen» anser motionären, att klara lagbestämmelser böra utfärdas angående rätt för den sjuke att för personligt bruk uppbära del av sjukpensionen.

Det spörsmål som här beröres regleras av 11 § andra stycket lagen om folkpensionering den 28 juni 1935 (nr 434), som föreskriver att fattigvårdssamhälle — för tid under vilken pensionstagare mot avgift, som av fattigvårdssamhället erlägges, åtnjuter vård eller försörjning å anstalt — äger uppbära honom tillkommande folkpension samt därav tillgodogöra sig utgiven dagavgift och annan vårdkostnad. Det belopp, fattigvårdssamhälle sålunda äger tillgodogöra sig, bestämmes i enlighet med i 51 § fattigvårdslagen angivna grunder.

Vad fattigvårdssamhället får tillgodogöra sig är alltså beroende på storleken av dels pensionen och dels dagavgiften samt annan vårdkostnad. I förstnämnda avseende må erinras om att folkpensionen kan utgå med mycket olika belopp. Den är sålunda beroende av vilken ortsgrupp pensionstagaren tillhör, storleken av hans årsinkomst samt antalet erlagda pensionsavgifter och dessas belopp. Om man räknar med en grundpension på 90 kronor om året jämte högsta möjliga tilläggspension samt dyrtidstillägg, blir den sammanlagda pensionen per dag för närvarande

i	ortsgrupp	1	kronor	1: 33,
i	»	2	»	1: 63 och
i	»	3	»	2: —.

Då tilläggspension utgår med minskat belopp, beror detta på att pensions- tagaren äger annan inkomst, som mer än väl uppväger minskningen av pen- sionen.

Dagavgiften åter torde för s. k. inomlänspatienter och med dem likställda ut- göra en krona à en krona 50 öre, i de flesta fallen en krona. Med annan vård- kostnad torde avses kostnader för febertermometrar, spottkoppar o. dyl., i den mån särskild ersättning för sådana kostnader uttages.

Av det sagda framgår, att det för närvarande — om gällande föreskrifter iakttagas — bör vara så, att pensionstagare, som vistas å sanatorier, i flertalet fall icke stå fullständigt utblottade, när det gäller egna personliga behov. I detta avseende torde pensionstagare, som vistas å andra sjukvårdsanstalter, ha det sämre ställt med hänsyn till att dagavgifterna å dessa anstalter i allmänhet äro avsevärt mycket högre än å sanatorierna.

Nämnas må att, enligt vad pensionsstyrelsen har sig bekant, kommuner i vissa delar av landet genom frivilligt åtagande bistå sanatoriepatienter, som äro i be- hov därav, med fickpengar. Detta förfarande har också rekommenderats i »Med- delanden från Kungl. Socialstyrelsens byrå för fattigvårds- och barnavårdsären- den m. m.», nr 76 år 1939.

Pensionsstyrelsen anser sig slutligen böra framhålla, att såväl den här berörda frågan som det andra i motionen behandlade spørsmålet om ersättning till mindre bemedlade lungsjuka för resor och kostnadsfri läkare vid gasbehandling torde komma att behandlas av socialvårdskommittén i samband med frågan om sjukförsäkringens och folkpensioneringens anordning.

På grund av vad sålunda anförts finner pensionsstyrelsen skäl icke föreligga för bifall till motionen.

I ärendets behandling hava, förutom undertecknade, deltagit byråcheferna C. Broberg, Smedmark och Tegendal.

Stockholm den 9 mars 1943.

K. PERSSON.

FOLKE BROBERG.

KUNGL.
MEDICINALSTYRELSEN

Bilaga B.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Genom beslut den 12 februari 1943 har Kungl. Maj:t anbefallt medicinalsty- relsen att till Riksdagens andra lagutskott avgiva yttrande över en av herr Jons- son i andra kammaren väckt motion (nr 76), vari föreslagits, att Riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om en förutsättningslös utredning huruvida och på vilket sätt åtgärder borde vidtagas för att tillförsäkra lungsjuk, som hade sanatorievård, vilken betalades av fattigvården, rätt att för personligt bruk uppbära del av sjukpension samt om möjlighet funnes att tillförsäkra mindre bemedlade lungsjuka, som utskrivits från sanatorium, ersättning för resor och kostnadsfri läkare vid gasbehandling. Tillika har Kungl. Maj:t anbefallt me-

dicinalstyrelsen att till Socialdepartementet insända en avskrift av berörda yttrande.

I anledning härav får medicinalstyrelsen äran anföra följande.

Den i motionen berörda frågan om rätt för på kommunens bekostnad å tuberkulossjukvårdsanstalt vårdad person att själv uppbära viss del av honom tillkommande sjukpension anser medicinalstyrelsen vara av stor betydelse. Tuberkulossjuka tillhörande denna kategori sakna icke sällan helt och hållet egna medel, varför en möjlighet för dem att för egna behov få disponera någon del av sjukpensionen säkerligen i många fall skulle innebära en avsevärd hjälp och lättnad.

Det stora och ständigt växande antalet lungtuberkulospatienter, som efter utskrivning från sanatorium undergå kvävgasbehandling, måste, särskilt i rikets nordliga län, vidkännas avsevärda kostnader för resor och behandling. Det synes styrelsen vara mycket önskvärt att mindre bemedlade patienter erhålla bidrag till dessa kostnader och att för riket i dess helhet giltiga bestämmelser härom utfärdas.

Medicinalstyrelsen får med hänsyn till vad sålunda anförts tillstyrka motionärens förslag om utredning rörande lämpligheten av de av honom ifrågasatta åtgärderna till förmån för mindre bemedlade lungsjuka.

I handläggningen av detta ärende hava deltagit generaldirektören Höjer, medicinalrådet Edén, t. f. byråchefen Annell samt medicine doktorn Lundquist, föredragande.

Stockholm den 4 mars 1943.

J. AXEL HÖJER.

J. LUNDQUIST.

/ *Ann-Margret Lundgren.*

SVENSKA
LANDSTINGSFÖRBUNDET

Bilaga C.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Genom remiss den 8 februari 1943 har Utskottet berett svenska landstingsförbundet tillfälle att avgiva yttrande över en inom andra kammaren av herr Jonsson i Alsen väckt motion angående rätt för fattig, å sanatorium vårdad lungsjuk att för personligt bruk uppbära del av sjukpension m. m. Med anledning härav har förbundets styrelse äran anföra följande.

Enligt kungl. kungörelsen den 22 juni 1939 (S. F. S. nr 480) utgår under vissa villkor statsbidrag till driften av landstingens tuberkulosanstalter. Statsbidraget utgör 1: 75 kr. per patient och dag vid sanatorium eller tuberkulosavdelning vid lasarett, där medicinsk avdelning finnes, (A-anstalt) samt 1: 50 kr. vid tuberkulossjukstuga eller tuberkulosavdelning å odelat lasarett eller sjukstuga (B-anstalt). I län, där hög tuberkulosdödlighet förefinnes, kan statsbidraget utgå med högre belopp enligt vissa fastställda regler. Förutsättning för

statsbidrag är bl. a., att vårdavgiften för inomlänspatient å allmän sal är högst 1:50 kr. vid A-anstalt och 1:25 kr. vid B-anstalt.

Landstingen hava i allmänhet nöjt sig med att uttaga en vårdavgift om 1 kr. per dag. I sexton landstingsområden utgår sålunda denna avgift, medan i återstående områden den högsta i statsbidragsbestämmelserna medgivna avgiften debiteras. Till jämförelse må nämnas, att sanatoriernas verkliga dagkostnader år 1941, det sista år. för vilket statistiska uppgifter föreligga, utgjorde 6:24 kr. per patient och dag. Med dessa siffror för ögonen, är det tydligt, att landstingen i allmänhet tillämpa synnerligen humana avgifter å sina tuberkulosanstalter. Lika tydligt är, att statsbidraget icke, såsom i motionen gjorts gällande, kan karakteriseras som rikligt. Förbundsstyrelsen har därför, såsom framgår av statsverkspropositionen, gjort hemställan om viss höjning av detta bidrag, tyvärr dock utan resultat.

När en fattig patient vårdas å landstingens sanatorier, erlägges vårdavgiften av vederbörande fattigvårdssamhälle. Detta har sedan rätt att jämlikt bestämmelserna i fattigvårdslagens 41 § erhålla ersättning av hemortslandstinget för sålunda erlagd avgift. Därest den vårdade åtnjutit folkpension, äger fattigvårdssamhället i dylika fall enligt 11 § i lagen om folkpensionering uppbära den vårdade tillkommande folkpension och tillgodogöra sig utgiven dagavgift och annan vårdkostnad. I 51 § i fattigvårdslagen stadgas, att ersättning för lämnad vård utgår med det belopp, vartill kostnaden skäligen kan uppskattas, varvid om fattigvårdssamhälle ägt uppbära folkpension, som tillkommit den vårdade, densamma skall avräknas från kostnaderna.

Av vad sålunda anförts framgår, att beträffande fattig å sanatorium vårdad lungsjuk fattigvårdssamhället äger att av den vårdades folkpension tillgodogöra sig 365 kr., i det fall det gäller en inomlänspatient och vårdavgiften utgått med 1 kr. Har vårdavgiften utgjort 1:50 kr., kan fattigvårdssamhället tillgodogöra sig 547:50 kr., allt per år räknat. Därtill kunna komma vissa extra vårdkostnader, men dessa äro i regel relativt små. Enligt gällande bestämmelser utgår tilläggs pension med dyrtidstillägg för närvarande i ortsgrupp 1 med 390 kr., i ortsgrupp 2 med 490 kr. samt i ortsgrupp 3 med 600 kr. Tager man därjämte hänsyn till grundpensionen, torde beloppen i genomsnitt kunna ökas med några 10-tal kr.

I de län, där legosängsavgiften är 1 kr. per dag, och detta är som nämnts fallet vid flertalet av landstingens sanatorier, räcker tydligen folkpension att täcka vårdkostnaden och därjämte blir ett belopp övrigt, som tillfaller den vårdade själv. Särskilt i ortsgrupperna 2 och 3 blir detta belopp ej så obetydligt. Utgår legosängsavgiften däremot med 1:50 kr. per dag, blir endast i ortsgrupp 3 ett mindre belopp övrigt för den vårdades rent personliga behov.

Omnämnas må i detta sammanhang, att beträffande patienter, som vårdas å vårdhem för lättskötta sinnessjuka, år 1941 i samband med att vårdavgiften för folkpensionär bestämdes till folkpensionens belopp, den ordningen genomförts, att den vårdade av folkpensionen äger behålla ett belopp om fem kr. per månad för egna utgifter, därest oavkortad tilläggs pension utgår, och i andra fall ett i förhållande till pensionens storlek utmätt mindre belopp.

Även beträffande de tuberkulösa tala enligt styrelsens mening skäl för att de mera allmänt få behålla viss del av folkpensionen för egna utgifter. Enahanda motiv föreligga tydligen för att även andra grupper å vårdanstalter vårdade folkpensionärer tillerkännas samma rätt, t. ex. vissa sinnessjuka, som äro intagna å sinnessjukhus, vanföra, kroniskt sjuka m. fl. Emellertid är hela folkpensionsfrågan för närvarande föremål för utredning inom socialvårdskomit-

tén. Under sådana förhållanden vill det synas, som om socialvårdskommitténs förslag i dessa delar bör avvaktas, innan några ytterligare åtgärder för främjande av motionens syfte vidtagas, helst som flertalet tuberkulösa, som ovan nämnts, redan äga behålla en del av sin folkpension.

Vad därefter angår frågan om kvävgasbehandling åt från sanatorium utskrivna patienter må erinras, att flera landsting beviljat anslag för detta ändamål. Sålunda utgå i Uppsala, Södermanlands, Jönköpings, Kronobergs, Kristianstads, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs och Västerbottens läns landsting anslag för detta ändamål, och det sammanlagda anslagsbeloppet utgör inemot 100.000 kr. Anslagen avse obemedlade och mindre bemedlade lungsjuka, som ej äro i behov av sanatorievård och som hava hemortsrätt i resp. län. I regel bestrides ur dessa anslag hela — i några fall halva — kostnaden för kvävgasbehandlingen. I ett par fall utgå även vissa resebidrag ur dessa anslag.

Landstingens åtgärder i förevarande hänseende äro helt av frivillig natur. I motionen ifrågasättes nu, att klara bestämmelser skola utfärdas om landstingens skyldighet att svara för denna behandling. Styrelsen håller före, att något behov av tvångsåtgärder på förevarande område icke förefinnes. Utvecklingen har nämligen visat, att antalet landsting, som bevilja dylika anslag, år från år ökas, varför det kan väntas, att de landsting, som ännu icke lämna anslag härtill, om och så snart de ekonomiska förhållandena det medgiva, skola lämna denna verksamhet sitt stöd. Under sådana omständigheter vill styrelsen bestämt taga avstånd från att landstingen obligatoriskt åläggas att påtaga sig hithörande kostnader. Skulle emellertid, såsom i motionen ifrågasatts, denna fråga bliva föremål för laglig reglering, är det enligt styrelsens mening ofrånkomligt, att staten ikläder sig skyldighet att lämna visst bidrag till kostnaderna. Oavsett huru denna fråga ordnas, synes det motiverat, att staten lämnar bidrag till de tuberkulösas resekostnader i samband med erforderliga kvävgasbehandlingar i likhet med vad som är fallet beträffande exempelvis vanföra och kräftsjuka.

Stockholm den 9 mars 1943.

För svenska landstingsförbundets styrelse:

GUSTAF ANDERSSON.

/ Ivar Dahlgren.

SVENSKA
LANDSKOMMUNERNAS
FÖRBUND

Bilaga D.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Sedan Svenska Landskommunernas Förbund genom remiss den 8 februari 1943 lämnats tillfälle att avgiva yttrande över en av herr Jonsson i Alsen inom

Riksdagens andra kammare väckt motion (nr 76) angående rätt för fattig, å sanatorium vårdad lungsjuk att för personligt bruk uppbära del av sjukpension m. m., får förbundets styrelse vördsamt anföra följande.

Frågan om rätt för den som åtnjuter folkpension (invalidunderstöd), vilken jämlikt bestämmelserna i 11 § folkpensioneringslagen är omhändertagen av vederbörande fattigvårdsstyrelse för täckande av pensionstagaren lämnad fattigvård, att av pensionsbeloppet få disponera viss del för smärre personliga utgifter torde vara av betydelse ej blott för sådana fattiga folkpensionärer, som åtnjuta vård å sanatorium, utan även för sådana, som åtnjuta anstaltsvård av annat slag, t. ex. vård å ålderdomshem eller å hem för kroniskt sjuka, och som äro i stånd att själva sörja för vissa smärre personliga behov. För de folkpensionärer, som åtnjuta vård å kommunernas ålderdomshem, torde kommunerna nästan undantagslöst låta pensionärerna av pensionsbeloppet behålla ett visst mindre belopp, »fickpenningar», för vissa smärre personliga utgifter eller också, vilket numera torde vara vanligast, lämna fickpenningar utan sammankoppling med folkpensionen, i vilket fall även icke folkpensionärer bli delaktiga av förmånen. Enligt förbundsstyrelsens mening torde det ur olika synpunkter icke vara något att invända mot att personer, som åtnjuta folkpension eller invalidunderstöd men som på grund av bestämmelserna i 11 § folkpensioneringslagen icke äga uppbära pensions- eller understödsbeloppet, få rätt att själva disponera viss mindre del av detsamma. Denna förmån bör emellertid regleras efter enhetliga principer, och då förbundsstyrelsen erhållit vetskap om att socialvårdskommittén kommer att upptaga denna fråga till behandling i samband med den allmänna översyn över folkpensioneringslagen, som kommittén enligt lämnade direktiv skall vidtaga, får förbundsstyrelsen hemställa, att motionärens yrkande i ifrågavarande del av motionen icke måtte föranleda någon åtgärd.

Vad beträffar motionärens yrkande om utredning, huruvida möjlighet finnes att tillförsäkra mindre bemedlade lungsjuka, som utskrivits från sanatorium, ersättning för resor och kostnadsfri läkare vid gasbehandling, vill förbundsstyrelsen framhålla, att flertalet landsting beviljat anslag till helt eller delvis kostnadsfri kvävgasbehandling, medan däremot endast ett fåtal landsting beviljat anslag för resebidrag. Då kvävgasbehandling lämnas endast å sanatorier och centraldispensärer, komma resekostnaderna ofta att bliva högst betungande för mindre bemedlade, som söka att utan fattigvårdens hjälp själva bestrida kostnaderna. Eftersom behandlingen är en specifik vårdform och av mycket stor betydelse för det ifrågavarande klientelet, vilket torde räkna ett betydligt antal personer, samt enhetliga bestämmelser saknas om bidrag från det allmännas sida till kostnaderna för erhållande av sådan behandling, vill förbundsstyrelsen tillstyrka, att en utredning kommer till stånd i det av motionären framhållna syftet.

Stockholm den 23 februari 1943.

Styrelsen för Svenska Landskommunernas Förbund.

ISRAEL LAGERFELT.

Sixten Larsson.

Bilaga E.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Sedan riksdagens andra lagutskott lämnat De lungsjukas riksförbund tillfälle att avgiva utlåtande över en av riksdagsman Jonsson i Alsen i riksdagens andra kammare väckt motion, nr 76, om en förutsättningslös utredning huruvida och på vilket sätt åtgärder böra vidtagas för att tillförsäkra lungsjuk, som har sanatorievård, vilken betalas av fattigvården, rätt att för personligt bruk uppbära del av sjukpension samt om möjlighet finnes att tillförsäkra mindre bemedlade lungsjuka, som utskrivits från sanatorium, ersättning för resor och kostnadsfri läkare vid kvävgasbehandling, får förbundet härmed avgiva följande yttrande.

Vad beträffar frågan om rätt för obemedlad sanatoriepatient, som åtnjuter folkpension, att behålla en viss del av denna för personliga behov anser förbundet att detta önskemål är i hög grad behjärtansvärt. Visserligen uppstår f. n. genom dyrtidstilläggen å folkpensionerna för patienter i de län eller städer, som tillämpa en vårdavgift å 1 kr. per dag, ett mindre överskott, men detta torde icke utgöra mer än högst c:a 10 kr. per år i lägsta dyrortsgruppen. Inte mindre än 9 av landets 25 landsting tillämpa emellertid en vårdavgift å kr. 1:50 per dag, nämligen Södermanlands, Östergötlands, Kalmar läns norra, Kalma läns södra, Skaraborgs, Västmanlands, Gävleborgs, Jämtlands och Västerbottens läns landsting. Då en mycket ringa del av de kommuner, vilka ingå i dessa landstingsområden, tillhöra dyrortsgrupp I, täcker inte folkpensionen med dyrtidstillägg den utgift, kommunerna i dessa fall ha att erlägga i vårdavgift för sanatoriepatienten, och denne kan alltså inte lagenligt erhålla någon del av sig tilkommande folkpension. Ett fåtal kommuner bevilja dock frivilligt den lungsjuke någon mindre summa per månad till fickpengar.

Behovet av fickpengar för den obemedlade lungsjuke, som vårdas å sanatorium, torde väl vara oomtvistligt. Lungtuberkulosen är ju en sjukdom, som medför lång, ofta årslång, sanatorievistelse. Den lungsjuke, som vårdas å sanatorium, intager därför en särställning bland de sjuka, som på kommunernas bekostnad åtnjuta sjukhusvård. Han eller hon måste bestrida utgifter för toalettartiklar: tandborste, tvål, rakblad o. s. v. Man bör väl också ge den sjuke möjlighet att köpa en tidning eller tidskrift — ja, även en förströelse i en eller annan form må väl inte anses mer än rätt och billigt att bevilja vederbörande. Härtill kommer ju även utgifter för brevporton, telefon o. s. v.

En del kommunala och andra myndigheter ha ju även tagit hänsyn härtill. Utom att — som ovan framhållits — en del kommuner frivilligt bevilja sanatoriepatienter fickpengar, må erinras om, att statens inspektör för fattigvård och barnavård år 1939 efter framställning från De lungsjukas riksförbund i cirkulär till landets fattigvårdsstyrelser — vari framhölls att kommunerna vid utmätande av understöd åt lungsjuka böra taga hänsyn till de merbehov, lungtuberkulosen skapar, — meddelade att De lungsjukas riksförbund framfört önskemålet att alla obemedlade tuberkulossjuka under sanatorievistelse skola erhålla något mindre belopp som fickpengar av resp. kommun. »Önskemålet» — skrev fattigvårdsinspektören — »är skäligt och bör beaktas».

I detta sammanhang må även erinras om, att Kungl. Maj:t den 30 maj 1941 (S. F. S. nr 374/1941) utfärdad kungörelse om ändrad lydelse av § 3 i kungörelsen den 4 juni 1937 ang. statsbidrag till driften av vårdhem för lättskötta sinnessjuka, vari stadgas, att patient, som vårdas å dylikt vårdhem och som

uppbär folkpension, skall för personligt bruk uppbära viss del därav, motsvarande vid oavkortad tilläggspension 5 kr. per månad och i andra fall ett i förhållande till pensionens storlek utmätt mindre belopp. Stockholms läns landsting tillämpar f. ö. denna bestämmelse så, att maximibeloppet, 5 kr., utbetalas till samtliga sådana patienter.

De lungsjukas riksförbund anser, att då en dylik bestämmelse utfärdats för denna kategori sjuka — vilka i likhet med de lungsjuka i allmänhet ha att räkna med längre tids sjukhusvistelse — bör det vara väl motiverat att obemedlade sanatoriepatienter, vilka åtnjuta folkpension, erhålla samma förmån. Önskvärt vore f. ö. att alla obemedlade sanatoriepatienter — således även de, som ej ha folkpension — tillförsäkrades en månatlig fickpenning från vederbörande hemortskommun.

Beträffande storleken av det belopp, sanatoriepatienten borde erhålla i fickpengar, anser förbundet att detta bör fixeras till minst 10 kr. per månad.

Riksdagsman Jonsson hemställer även i sin motion om utredning om möjlighet finnes att tillförsäkra mindre bemedlade lungsjuka, som utskrivits från sanatorium, ersättning för resor och kostnadsfri läkare vid gasbehandling. Även denna del av herr Jonssons motion vill förbundet varmt tillstyrka. Någon ytterligare motivering härtill än den, motionären själv anför, torde icke behövas, men det förtjänar erinras om att ett tiotal landsting redan beslutat om fri kvävgasbehandling åt mindre bemedlade lungsjuka och att två landsting, nämligen Jönköpings och Älvsborgs län, även bevilja fria resor till denna kvävgasbehandling. Önskvärdheten av att landstingen åläggas sjukvårdskostnader av detta slag är, som motionären framhåller, tydlig, inte minst därför, att ifrågavarande kvävgasbehandling i verkligheten är en fortsättning av den sjukhusvård den lungsjuke tidigare åtnjutit på landstingets bekostnad. F. n. få ju kommunerna bestrida kostnaderna för obemedlade konvalescenters resor till de sjukhus, där kvävgasbehandling lämnas, och detta kan ofta för kommunen bli en mycket betungande utgift; särskilt gäller detta för avsides belägna kommuner med stora avstånd till centraldispensärer och sanatorier. Som exempel kan nämnas att en norrlandskommun, Hortlax nära Piteå, f. n. får betala 500 kr. per år i resor för en i kommunen hemmahörande lungsjuk, som undergår kvävgasbehandling vid Sandträskes sanatorium.

Med hänvisning till vad ovan anförts får De lungsjukas riksförbund hemställa, att riksdagen måtte besluta i enlighet med herr Jonssons i Alsen motion angående rätt för fattig, å sanatorium vårdad lungsjuk att för personligt bruk uppbära del av folkpension m. m.

Stockholm den 13 mars 1943.

De lungsjukas riksförbund

ERIK FRITHIOF.

Ordf.

J. Sandrén.

Sekr.